

*Csiha Tünde**

Az Észak-alföldi régió ifjúsági referensei

Nehéz ma Magyarországon régiókról beszélni. Mindannyian tisztában vagyunk azzal, hogy bár a régiók kialakításra kerültek, azoknak igazából sem közigazgatási, sem társadalmi, sem kulturális jelentőségük nincsen, nem történeti, csak statisztikai régiók. A problémák –részben ennek köszönhetően – többé-kevésbé eltérő módon jelentkeznek az Észak-alföldi régiót alkotó megyékben. Természetesen folynak kutatások a különbségek és azonosságok feltárására. Murányi István az Észak-alföldi ifjúsági szervezetek küldetéstudatát vizsgálta a közelmúltban, s jelen kutatásunkban mi is arra törekedtünk, hogy a régió ifjúsággal kapcsolatos ismeretanyagát gazdagítsuk. Ennek érdekében igyekeztünk feltárni a régió ifjúsági szervezeteinek és önkormányzatainak kapcsolatát.

A jelen kutatás keretei között ifjúsági szervezetnek (szakszervezetek, egyházi-, vallási szervezetek, sportegyesületek, klubok, civil szervezetek művészeti csoportok, társadalmi-, politikai szervezetek...) a 15-29 éves fiatalok olyan szervezeteit tekintjük méretüktől, taglétszámuktól függetlenül, melyek tevékenységüket a közösen megállapított célok érdekében, a fiatalok önkéntes és aktív részvételével, önállóan nyilvántartásba vett jogi személyként végzik. Amelyek vagy valamilyen felnőtt szervezethez kapcsolódva, annak a szolgálatában állva tevékenykednek, vagy valamely – alulról jövő – kezdeményezés érdekében intézményesülnek, s hozzájárulnak a korosztály társadalmi szerepvállalásának, participációjának ösztönzéséhez.¹

Az állami szervek, önkormányzatok feladata, hogy biztosítsák a különböző civil szervezetek működéséhez szükséges feltételeket, a civil szervezetek pedig átvállalhatnak bizonyos kötelezően előírt feladatokat a helyi önkormányzatoktól. A két szektor közötti együttműködésre természetesen vannak már példák Magyarországon, elsősorban a szociális ágazatban. A civil ifjúsági szervezetek, még ha kevesebben vannak is, ugyanúgy a civil társadalom részét képezik. Miért ne vállalhatnának ők is át bizonyos önkormányzati feladatokat? Kutatásunk so-

* A szerző köszönetét fejezi ki az Alapítvány a Magyar Felsőoktatásért és Kutatásért támogatásáért.

1 Meg kívánjuk jegyezni, hogy annak ellenére, hogy a legnagyobb létszámú ifjúsági szervezetek az iskolai és kollégiumi diákönkormányzatok, valamint a hallgatói önkormányzatok, mivel azonban ezek nem önállóan nyilvántartásba vett jogi személyek, hanem a közoktatási törvény által legitimált szervezeti részei a közoktatási intézménynek, nem tekintjük őket vizsgálatunk tárgyának.

rán arra keressük a választ, hogy hogyan és miben képesek együttműködni a helyi önkormányzatokkal a kötelezően előírt önkormányzati feladatok ellátásában.

Abból a feltevésből indulunk ki, hogy az önkormányzatok és ifjúsági szervezetek kapcsolatának alakításában jelentős szerepe van, kellene, hogy legyen az ifjúsági referenseknek. Annál is inkább, mivel az önkormányzatok jelentős része, az ifjúság helyi önszerveződésének elősegítése céljából ifjúsági referenseket alkalmaz. A referensek foglalkoztatása, működésük finanszírozása az önként vállalt feladatok közé sorolandó, a munkakörök létrejöttét központi pályázati támogatás segítette. A referensek feladat- és munkaköre, csakúgy, mint szerepük az ifjúsági szolgáltatások rendszerén belül, szabályozatlan, tevékenységüket jellemzően a helyi lehetőségek és körülmények alakítják.

Az Észak-alföldi régióban a kutatás idején 66 településen 76 ifjúsági referens tevékenykedett, akiknek feladatai közé tartozik – egyebek mellett – a településen működő, az ifjúságot segítő önkormányzati, hivatali, intézményi, civil és informális szervezetek tevékenységének koordinálása. Szerepük – ha és amennyiben lelkiismeretesen végzik feladatukat – felbecsülhetetlen lehet a két szektor közötti együttműködésben.

Kutatásunk során az Észak-alföldi régió ifjúsági referenseit kerestük meg telefonon az Észak-alföldi Regionális Ifjúsági Szolgáltató Iroda által rendelkezésünkre bocsátott címlista alapján.² Az adatfelvételre 2006. május 17-e és 19-e között került sor, rövid kérdőív alapján, kérdezőbiztosok segítségével. Az előre meghatározott 72 címből, végül 36-ot sikerült elérnünk, s az ő válaszaikból próbálunk következtetni a régió ifjúsági referenseinek tulajdonságaira, illetve azok eloszlására.³ Az alacsony elemszám – annak ellenére, hogy a régió összes ifjúsági referensének fele részt vett a kutatásban – kevésbé teszi lehetővé, hogy a változók közötti összefüggésekről, mint valódi, szignifikáns kapcsolatokról beszélhessünk, ezért jelen tanulmányunkban inkább az egyes tulajdonságok eloszlására és leírására törekszünk.

A mintánkba került legfiatalabb ifjúsági referens 20 éves, míg a legidősebb az 52. életévében jár. Ez a közfeladat láthatólag inkább a fiatalabb korosztályra hárul, hisz a referensek átlagos életkora 36 év és válaszadóink kétharmada 40 év

2 Az Észak-alföldi Regionális Ifjúsági Szolgáltató Iroda adatbázisát szükségesnek tartottuk korrigálni, mivel az olyan személyeket is nyilván tartott ifjúsági referensként, akik településükön jegyzői vagy polgármesteri teendőket látnak el, s ezen feladatok mellett, mintegy „másodállásban” dolgoznak ifjúsági referensként, ezért nem tekintettük őket vizsgálatunk alanyainak.

3 A sikertelen kapcsolatfelvétel oka több esetben a hibás telefonszám, valamint a referensek munkahelyükön való fellelhetlenségének volt köszönhető. – A kutatásban részt vevő települések: Debrecen, Nyíregyháza, Szolnok, Biharkeresztes, Csenger, Karcag, Kisújszállás, Kisvárd, Máriapócs, Nagyecsed, Nyírkálló, Nyíradony, Nyírbátor, Újfehértó, Vásárosnamény, Alattyán, Bocskai kert, Cibakháza, Dombrád, Hosz-szúpályi, Kokad, Körösszegapáti, Mezőhék, Nagyiván, Nagyrábé, Nyírmártonfalva, Örményes, Szajol, Szakoly, Tiszabó, Tiszaszentmárton és Túristvándi

alatti. Másik jellemzője a szakmának, hogy várakozásainknak megfelelően jóval több nő űzi, mint férfi. Válaszadóink kétharmada nő.

Az általunk elért ifjúsági referensek többsége (19 fő) főiskolai, egyötöde (8 fő) pedig egyetemi diplomával rendelkezik, vagyis a referensek mintegy háromnegyedének van felsőfokú végzettsége. Egynegyedük csak középfokú végzettségű, s mindössze egy fő jelezte, hogy tanulmányai során tudományos fokozatot szerzett. Az esetek megközelítőleg felében az ifjúsági referens eredeti szakmája pedagógus (43%). Többen említették még, hogy szakmájukra nézve szociálismunkások, könyvelők, vagy valamilyen felnőttképzésen vettek részt, mely során HR illetve felnőttképzési menedzser vagy művelődésszervezői oklevelet szereztek. Azt állíthatjuk tehát, hogy a referensek többsége a humán szféra képviselője. A régió ifjúsági referenseinek idegen nyelvtudása igen szerénynek mondható. A megkérdezettek majdnem fele (17 fő a 36-ból) saját állítása szerint semmilyen idegen nyelvet nem beszél, egy negyede (9 fő) beszél egy, míg valamivel több, mint egynegyedük (10 fő) beszél két idegen nyelvet valamilyen szinten. Ilyen körülmények között, meglehetősen szerény nyelvtudás mellett, elég nehezen elképzelhető, hogy az ifjúsági referensek eleget tudnak tenni azon kötelezettségüknek, hogy fejlesszék az ifjúság nemzetközi kapcsolatait, leszámítva természetesen a környező országok magyar ajkú fiataljaival való együttműködést.

Az ifjúsági referensek a legtöbb esetben az adott település polgármesteri hivatalában dolgoznak. Ez az esetek kétharmadára volt jellemző. Többen említették még, hogy munkahelyük a helyi művelődési ház, de előfordult, hogy az ifjúsági referensnek a megyei önkormányzat, fejlesztési társulás, gyermekjóléti szolgálat, könyvtár, esetleg a helyi teleház ad otthont. A megkérdezettek majdnem 40 százaléka (15 válaszadó) jelezte, hogy önálló munkakörben látja el az ifjúsági referensi munkát. Ugyanennyien vannak azok, akiknek még egy feladat párosul munkájukhoz, és hatan jelezték, hogy 2 vagy több egyéb feladatuk is van referensi teendőik mellett. Ezen kiegészítő feladatok az esetek döntő többségében kapcsolódnak az ifjúsági referensi munkakörhöz, mivel gyámhatósági, egészségügyi, szociális, művelésügyi, oktatási feladatok formájában jelentkeznek, olyan is előfordul, hogy az adott településen a referens a felelős a katasztrófa-elhárításért, az áram-, és vízgazdálkodásért is.

A felmérésből az derült ki, hogy majdnem az összes ifjúsági referens (29 válaszadó) teljes munkaidőben, nyolc órában dolgozik, s legtöbbször (21 fő) határozatlan időre van szerződötve. Öröndetes, hogy mindössze 3 fő végzi feladatait részmunkaidőben, s határozott időre kevesebb, mint harmaduk (10 fő) kapott megbízást. Az a tény, hogy az önkormányzatok megközelítőleg egyharmada határozott idejű szerződéssel alkalmazza ifjúsági referenseit, arra enged következtetni, hogy az erre fordítható keretet pályázati úton nyerték, s valószínűleg nem rendelkeznek hosszú távú elképzelésekkel az ifjúsági referensek munkáját, valamint annak hasznosságát illetően. Ettől eltérő tendenciát csak a nagyobb vá-

rosok mutatnak, esetükben a határozatlan időre szóló munkaszerződéssel foglalkoztatott ifjúsági referensek oldalára billen a mérleg, ami nagy valószínűséggel a település kedvezőbb anyagi lehetőségeinek, köszönhető, és ez teszi lehetővé az ifjúsággal való foglalkozás hosszú távú tervezését.

Az ifjúsági referensek igen jelentős részének nincs közvetlen kapcsolata a civil társadalommal. A községben dolgozók több mint fele nem vesz részt semmilyen civil szervezet munkájában, a városiak épp fele, míg a megyeszékhelyeken dolgozók közül majd mindenki tevékenykedik a civil szektorban, valamilyen egyesület vagy alapítvány tagjaként. Adataink alapján úgy tűnik, hogy minél nagyobb településen dolgozik az ifjúsági referens annál valószínűbb, hogy több civil szervezetnek is tagja. Hasonló szignifikáns összefüggés nem mutatható ki a referens kora és a civil szervezeti tagság között. A szervezeti tagságot tehát döntően a település nagysága határozza meg.

Az ifjúsági referensek háromnegyede egyetemet és főiskolát végzett, ez jó kiindulási lehetőség lenne tevékenységük továbbfejlesztésére. Célszerű lenne néhány speciális követelményt is megfogalmazni velük kapcsolatban, például éppen az ifjúsággal kapcsolatos pszichológiai, pedagógiai vagy szociológiai ismereteket.

A helyi ifjúságpolitika jellemző vonásai

Lokális szinten az ifjúságpolitika legmeghatározóbb dokumentuma az ifjúságpolitikai koncepció. Az ifjúságpolitikai koncepció az ifjúságpolitika kérdéseivel foglalkozó, a jelen helyzetet és időszakot felmérő és az alapján célokat, illetve azok eléréséhez szükséges feladatokat és forrásokat megjelölő program. Ezért a koncepció megléte, valamint az, hogy kidolgozásában az ifjúsági referens vállalt-e bármilyen szerepet, fontos részét képezi vizsgálatunknak.

A kutatás során felmért 31 település közül mindössze 12 rendelkezik ifjúsági koncepcióval, 2-ben épp készítik, míg a fennmaradó 17-ben nincs, s jelen pillanatban nem is készítének ilyen. Adataink alapján a legjobban a megyeszékhelyek állnak, úgy tűnik itt mindenhol elkészült már a koncepció, bár volt olyan válaszadónk Szolnokon, aki erről nem tudott, míg Debrecenben olyan, aki úgy tudta, hogy készül. Ezen ellentmondások kétség kívül elgondolkoztatók, az azonban valószínűnek látszik, hogy a megyei jogú városok kedvezőbb helyzetben vannak, s pusztán térbeli közelségük is előnyösebb helyzetbe hozza a közeli településeket is. A három megyeszékhely, továbbá a vizsgálatba bevont 12 város negyede rendelkezik ifjúsági koncepcióval (Biharkeresztesen megkeresésünkkor készült). A kutatásban szereplő 16 község közül pedig 6 olyat találunk, ahol már kidolgozásra került a koncepció és 1 olyat, ahol éppen kutatásunk ideje alatt végezték a kidolgozást. Ez azt jelenti, hogy a régió városaiban az ifjúsági koncepció kidolgozása az ifjúsági referenssel rendelkező falvakhoz képest kedvezőtlen. Ahol van kidolgozott koncepció az ifjúsági referensek ott, szinte mindenütt részt

vettek annak kidolgozásában. S ez így is van rendjén, hiszen az ő feladatuk, hogy a feltáró elemzések alapján elkészítsék, illetve elkészíttessék az önkormányzat ifjúsági koncepcióját. Mind a megyeszékhelyeken, mind a városokban a koncepciók kidolgozásához végeztek kutatásokat, ugyanakkor ez a koncepcióval rendelkező falvaknak mindössze a felére igaz.

Kíváncsiak voltunk arra, hogy az ifjúsági referensek véleménye szerint településükön mennyire aktív a szervezett ifjúsági lét. Ismerik-e a településükön tevékenykedő ifjúsági szervezeteket, tisztában vannak-e azok tevékenységével és milyen módon tartják velük a kapcsolatot. Az ifjúsági referensek beszámolóí alapján a vizsgálatba bevont települések közül mindössze háromban haladja meg az ifjúsági szervezetek száma a 10-et. Debrecen és Nyíregyháza mellett Kisvárdára tartozik ebbe a csoportba. Ám míg a megyeszékhelyeken a helyi civil szervezetek mellett az önkormányzat is odafigyel az ifjúsági korcsoportra (legalábbis egy koncepció erejéig mindenképpen), addig Kisvárdán a civil aktivitás nem találkozik az önkormányzat koncepció alkotó szándékával. Azon elképzelésünk, mely szerint létezik az ifjúság létszámának és összetételének, valamint az ifjúsági szervezetek számának egy „kritikus pontja” melyen túl megszületik, illetve megszülehet egy településen az ifjúsági koncepció, megdőlni látszik. Az adatok nem bizonyítják azt, hogy létezne valamiféle összefüggés a helyi ifjúsági szervezetek száma és az ifjúsági koncepció megalkotása között. Azon 9 település közül, ahol az ifjúsági szervezetek száma meghaladja az ötöt, mindössze három készített koncepciót, miközben azon tíz településen, ahol a referens tudomása szerint nincs ifjúsági szervezet, négyben a koncepció elkészült. Úgy tűnik, a koncepció csak ott készülhet el, ahol az önkormányzatnak van erre szándéka. A civilek valamint az ifjúsági referensek ösztönözhetik, azonban önkormányzati-, esetenként politikai szándék nélkül a koncepció megalkotása elképzelhetetlen. Ne felejtszünk el arról a tényről sem, hogy a koncepció megléte még nem feltétlenül jelenti az abban foglaltak megvalósulását.

Említésre méltó Szolnok helyzete. Mind státusza, mind lakosság száma alapján fokozottabb ifjúsági életet feltételezhetnénk. A Szolnokról megszólaltatott négy ifjúsági referensből kettő mégis úgy vélekedett, hogy a városban egyáltalán nincs ifjúsági szervezet. Bár ez minden valószínűség szerint nem fedti a valóságot, megállapíthatjuk, hogy Szolnok a másik két megyeszékhellyel összehasonlítva jóval kedvezőtlenebb helyzetben van az ifjúsági szervezetek számát tekintve. Négy további olyan város is van, amelynek referense szerint egyáltalán nincs ifjúsági szervezete: Nagykálló, Biharkeresztes, Kisújszállás és Vásárosnamény. Utóbbi kettő még ifjúsági koncepcióval sem rendelkezik, bár Biharkeresztesen is csak az adatfelvétellel egy időben tervezték. Érdekesség, hogy a négy ifjúsági szervezet nélküli településsel szemben mindössze hat olyan község van, melyben szintén nem beszélhetünk az ifjúság szervezett aktivitásáról az ifjúsági referens állítása szerint.

Az ifjúsági referensek egy harmada meglehetősen ritkán találkozik az ifjúsági szervezetekkel. Arra a kérdésre, hogy „Hány helyi ifjúsági szervezet képviselőjével találkozott személyesen az elmúlt hónapban?” a 36 ifjúsági referensből 12 válaszolta azt, hogy egyetlen egygyel sem. Megyeszékhelyen 7-ből 2, városokban 13-ból 3, míg a községekben 17-ből 7 referensnek nem volt személyes kontaktja a kutatást megelőző egy hónapban egyetlen egy ifjúsági szervezettel sem. A többiek nagyon eltérő személyes találkozásról számoltak be. Két csoportot határolhatunk el. Azokét, akik csak néhány (1 és 6 közötti) illetve azokét, akik sok szervezettel léptek kapcsolatba (10-60 között). Úgy tűnik a települési önkormányzatok, az ifjúsági ügyek kezelését még mindig nem tartják kiemelt fontosságúnak, s igyekeznek azokat más intézmények (pl: Családsegítő Központok, Gyámhivatal, ...) hatáskörébe utalni. Az ügy tehát érdemben még nem jutott túl a megyei jogú városokon, s bizonyára élnek olyan régi beidegződések is, mint, hogy a felnőttek, a politikusok saját céljukra akarják használni az ifjúságot, vagy vica versa: a mai ifjúságot semmi sem érdekli, kivéve a szórakozást. Így természetesen nehéz megtalálni a közös nevezőt, a közös érdekeket.

A kutatás során az ifjúsági referensektől azt is megkérdeztük, hogy milyen feladatokat látnak el településének ifjúsági szervezetei? A kérdezéskor nem adtuk meg a különböző válaszlehetőségeket – elkerülve ezzel a referensek válaszaik esetleges orientálását – azaz a különböző tevékenységeket kérdezőbiztosaink jegyezték fel. Azon települések ifjúsági referenseinek válaszait vettük figyelembe, akik azt nyilatkozták, hogy településükön működnek ifjúsági szervezetek. Ez a mintánkba került települések 2/3-adát jelenti, s ennek megfelelően e tekintetben csupán az érintett 23 települést vizsgáltuk. Ezen települések nagy részén található olyan ifjúsági szervezet, mely aktívan részt vesz a helyi kulturális élet szervezésében. Jellemző még a szervezetekre a sporttal és szabadidő eltöltésével kapcsolatos programok szervezése. Sokkal ritkább, hogy ezek a szervezetek szociális tevékenységet folytatnának, s az sem jellemző, hogy az oktatás, a környezetvédelem, netán az egészségügy területén mozognának.

A kutatásba bevont települések önkormányzatai általában nem támogatják a helyi civil szervezeteket külön és kizárólag az ő részükre kiírt pályázatokkal. A 17 községből mindössze 3 ír ki évente pályázatot, ezek Hosszúpályi, Nagyiván és Örményes, utóbbi kettő nem csak egyetlen civileknek szóló pályázatot hirdet meg. Mindenesetre a községekben működő ifjúsági szervezetek, akár az egész civil mozgalom, a községekben nem számíthatnak jelentős mértékű helyi erőforrásokra.

A városokban (12) a helyzet valamivel kedvezőbb. A kutatásban szereplő települések fele, vagyis 6 biztosít a helyi civilek számára pályázati lehetőséget. A pályázatok felének (Kisvárdá, Máriapócs, Újfehértó) évente csak egy, míg másik felének (Kisújszállás, Nagykálló, Nyírbátor) több pályázata is van a helyi ifjúsági referensek szerint. A megyeszékhelyek (3) mindegyike hirdet a helyi civilek számára pályázatokat, bár itt a több megkérdezett ifjúsági referens megint

egymásnak ellentmondó adatokat szolgáltatott. Ha ezek átlagát valószínűsítjük, akkor azt mondhatjuk, hogy míg Nyíregyházán évente legalább egy, addig a másik két megyeszékhelyen minimum három pályázaton lehet évente indulni. Ugyanakkor ha az ifjúsági referenseket arról kérdezzük, hogy elsődlegesen milyen forrásokból tartják fenn magukat ezek a szervezetek, akkor azt tapasztaljuk, hogy többségük szerint az elsődleges pénzforrás az állam. Néhányak szerint fontos szerepet játszik még az önfenntartás és a civil szférából érkező támogatás is.

Megkérdeztük azt is, hogy, *tudomása szerint segíti-e az önkormányzat a civil szervezetek munkáját az alábbi formákban*: Természetbeni juttatások, anyagi juttatások, kommunikációs felületek biztosítása, rendezvények befogadása, illetve személyes jelenlét? Nagy általánosságban azt mondhatjuk, hogy a nagy települések gyakorlatilag mindenféle juttatást alkalmaznak a helyi civilek segítésére, a 32 településből 15, vagyis megközelítőleg a települések fele, s a többi önkormányzat is igyekszik támogatni a helyi civil társadalom működését, erejéhez mérten. Az adatok alapján megállapítható, hogy a legkevésbé kedvelt támogatási forma a természetbeni juttatás, a legnépszerűbbek pedig a különféle anyagi juttatások. A fentiekén kívül a megyeszékhelyek esetében előforduló támogatási módszer még a partnerkeresés, a szakmai tanácsadás, valamint a pályázati segítségnyújtás.

Önkormányzati feladatok és civil ifjúsági szervezetek

A civil ifjúsági szervezetek, társadalmi beágyazottságuknak köszönhetően folyamatos kapcsolatban állhatnak célcsoportjukkal, s így azok igényeit meghallgatva képesek lehetnének a problémák kezelésére. Ez azonban a valóságban mégsem így zajlik, s ez kétség kívül részben azzal is magyarázható, hogy kevés – az amúgy is kis létszámú ifjúsági szervezet közül - a „tiszta profilú”, s ezzel párhuzamosan a szervezetek talán nem elég karakteresek, nem jól szervezettek. Viszonylag kevés jele van annak, hogy a civilek és az önkormányzatok, az ifjúsági referensek közreműködésével közös ügyekben vennének részt. Annak ellenére, hogy a feladatok egy részét, állandó támogatás és ellenőrzés mellett képesek lennének civil ifjúsági szervezetek is ellátni, az önkormányzati feladatok átadásával a kutatásba bevont települések közül nem mindegyik büszkélkedhet.

A nagyvárosok közül mind Szolnokról, mind Debrecenből egymásnak ellentmondó adataink vannak, egyes referensek szerint egyáltalán semmilyen önkormányzati feladat civileknek történő átadása nem valósul meg, míg mások szerint ez bevett gyakorlat szinte minden területen. Ez arra enged következtetni, hogy Nyíregyháza esete sem lehet teljesen egyértelmű, ám ott csak egyetlen ifjúsági referenst kérdeztünk meg. Ismerve a települések gyakorlatát, joggal feltételezhetjük, hogy előfordul az adott területeken a feladatátadás, bár a megbízásokat nem feltétlenül ifjúsági szervezetek kapják.

A városok közül ugyanakkor jól körülhatárolható azoknak a településeknek a köre, melyeknél bevett szokás az önkormányzati feladatok átadása. Sok területen alkalmazza ezt Újfehértó és Kisvárdá önkormányzata, míg kisebb mértékben Nyírbátor és Máriapócs. A többi városra viszont egyáltalán nem jellemző a civilek bevonása az önkormányzati feladatok ellátásába. Annak ellenére, hogy Szolnok helyzete a másik két megyeszékhelyhez viszonyítva ismét hátrányosnak mondható, a megyei adatokat összehasonlítva nem tapasztalunk szignifikáns különbséget az átadott feladatok tekintetében. A 12 városból 8 egyáltalán nem ad át feladatot a civileknek, mindössze a városok egyharmadában van erre példa. Ide számolva a megyei jogú városokat is, a 15 városból 7 adja át feladatát valamely területen civil szervezetnek, ami nem haladja meg az 50%-ot.

A községek közül a feladatok ifjúsági szervezeteknek való átadásában Hosszúpályi, Szajol valamint Nagyrábé járnak az élen, de Mezőhéken és Szakobjan is találunk erre példát, sőt Cibakházáról is beszámoltak a jelenségről. (Nyírmártonfalva és Dombrád adatai nehezen értelmezhetőek, itt valószínűleg a kiszervezés nem ifjúsági szervezeteket érint, hisz a településen, a referensek tudomása szerint, nincsenek ifjúsági szervezetek) 17 településből 8-nál (megközelítőleg 50%) találkozunk a feladatátadás jelenségével, ami azt jelenti, hogy – várakozásainkkal ellentétben, mely szerint a településméret hatást gyakorol az önkormányzatok és a civil ifjúsági szektor összefonódására, már csak a nagyobb ifjúsági jelenlétnél fogva is, – nincs szignifikáns különbség város és község között, a feladatok kiszervezését illetően, sem a feladatátadás gyakorisága, sem pedig a végzett feladat tekintetében.

Az adatok alapján az is megfigyelhető, hogy az ifjúsági szervezetek elsősorban azon önkormányzati feladatok ellátásában vállaltak szerepet, melyek amúgy is a profiljukba illeszkednek. Ilyen területek a sport, a kultúra-művelődés és a szabadidő. Várakozásainkkal ellentétben legkevésbé a környezetvédelem területén vállalnak át önkormányzati feladatot a civil ifjúsági szervezetek, és elhanyagolható a feladatellátásban való közreműködésük az oktatás valamint a gyermek- és ifjúságvédelem területén is. Összességében a 32-ből mindössze 15 település, azaz a települések közel fele alkalmazza az önkormányzati feladatok valamilyen mértékű, ifjúsági szervezeteknek történő kiszervezését, legalábbis az ifjúsági referensek tudomása szerint.

Az ifjúsági referenseknél az iránt is érdeklődtünk, hogy mely területeken tudják elképzelni az önkormányzat és az ifjúsági szervezetek további együttműködését. Nem meglepő módon itt is az ifjúsági szervezetekhez kapcsolódó 3 legfontosabb tevékenységi kör végzett az élen. Ezek a szabadidő, a kultúra-művelődés, valamint a sport. Jóval kisebb szerepet szánának az ifjúsági szervezeteknek a referensek az oktatásban, s csak néhányan gondolják, hogy kapcsolatot kéne építenie e szervezetekkel a szociális ellátás, a környezetvédelem és az egészségügy területén. Egyetlen olyan ötlettel találkoztunk, amit többen is megjelöltek ez pedig az érdekvégyesítés.

Végezetül pedig azt a kérdést tettük fel az ifjúsági referenseknek, hogy *Van-e valamilyen észrevétele, javaslata az önkormányzatok és a civil ifjúsági szervezetek együttműködésével kapcsolatban?* E kérdés kapcsán fontosabb témák említését vártuk az ifjúsági referensektől, ezért bizonyos kulcsszavak említettségére koncentráltunk. Ezen témák közül a legtöbbször az ifjúsági szervezetek támogatása szerepelt, olyannyira, hogy gyakorlatilag a három legsűrűbben említett kulcsszavunk is mind azt a célt szolgálja, hogy az ifjúsági szervezetek forrása növekedjék. Azaz a referensek meglátása szerint elsősorban az ifjúsági szervezetek finanszírozási gondjai miatt lenne érdemes együttműködni az önkormányzatoknak és a civil ifjúsági szervezeteknek. Ehhez természetesen a kapcsolatot is fel kell vennie egymással a két félnek, melyet a referensek közül néhányan hiányoltak.

Mint azt már említettük, az együttműködésnek természetesen az is gátat szab, hogy nem lehet a fiatalokat az önkormányzati intézményrendszeren kívül elérni. Úgy tűnik, szakadás keletkezett a társadalom szövetében: a szervezeti élet, a jelzőszerűen hangoztatott közösségi lét eltűnt, s a helyébe nem lépett semmi. A fiatalok, úgy tűnik, laza, strukturálatlan helyzetben érzik magukat otthonosan, s inkább összegyűlnek egy-egy koncert, vagy party kedvéért, mint hogy ifjúsági szervezetekbe tömörülve váltsák meg a világot. Létezhetnek persze olyan összejövetelek, melyek egy-egy téma, egy-egy ügy mentén képesek nagyobb számú fiatal ad hoc jelleggel megmozgatni, ám ettől még nem válik belőlük közösség, olyan közösség, melyet a közös cselekedet, az élmények tartanak össze. Vagyis a lényeg vész el: a közös tevékenység mely kialakíthatna egyfajta „mi” tudatot a fiatalokban, s képessé tenné őket arra, hogy saját érdekükben szervezatként tudjanak fellépni. Ehhez természetesen arra is szükség van, hogy a mindenkori hatalom, a helyi politika meglássa a lehetőséget a fiatalokban, ne „amatőröknek”, hanem civileknek tekintse őket, s támogassa törekvéseiket.

Ami pedig az ifjúsági referenseket illeti: a jövőt illetően van okunk némi optimizmusra, hiszen a kormány 2009 októberében elfogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiát és 2010. január 13-án a Stratégia 2010-2011-re vonatkozó Cselekvési tervét, mely szerint elő kell készíteni az önkormányzatok gyermek és ifjúsági feladatainak és az azokat ellátó tisztviselők (ifjúsági referensek) hatáskörének szabályozását (kompetencia-térkép, szakmai normák kialakítása). A feladat felelőseként a cselekvési terv a Szociális és munkaügyi minisztert jelöli meg 2011. december 31-i határidővel. Reményeink szerint ezen túlmenően a feladatok mellé sikerül forrásokat is rendelni, s talán ennek legmegfelelőbb formája a normatív támogatás lehetne. Konkrét feladatok és hatáskörök, valamint a megvalósításukhoz szükséges források birtokában, talán az ifjúsági referensek munkája is hatékonyabb lehet.